

5. ADMINISTRIMI I RREZIKUT OPERACIONAL

Qëllimi kryesor i Administrimit të Rrezikut Operacional është të mirëadministrojë pasiguritë që shoqërojnë veprimtarinë e Bankës dhe të informojë në çdo kohë Administratorët, duke ndihmuar në procesin vendimmarrës mbi rreziqet e mundshme operationale që pengojnë arritjen e objektivave, apo të kenë ndikime negative financiare dhe/ose reputacionale.

Njësia e Administrimit të Rrezikut Operacional, si një nga linjat e dyta të kontroleve në Bankën e Shqipërisë, ka vijuar aktivitetin e saj në drejtim të forcimit dhe rritjes së rolit të saj. Nga analiza vjetore e raportimeve të njësive të Bankës ka rezultuar që kontrollet e brendshme të vendosura nga njësitë janë përgjithësisht efektive, për minimizimin/shmangien e dëmeve/rreziqeve nga incidentet e ndodhura. Shqyrtimi i mundësisë së lindjes së rreziqeve të reja të lidhura me zhvillimet globale ka qenë fokus i vazhdueshëm i vlerësimeve dhe analizës së ekspozimit të Bankës ndaj rrezikut operacional.

A. VLERËSIMI I NIVELIT TË ADMINISTRIMIT TË RREZIKUT OPERACIONAL NGA EKSPERTËT NDËRKOMBËTARË

Metodologjia e përdorur nga IORWG

Rritja dhe forcimi i aktivitetit të njësisë, pasqyrohet në vlerësimin e fundit të kryer nga ekspertët ndërkombëtarë të organizatës IORWG (International Organization Risk Working Group).

Banka e Shqipërisë, si anëtare e organizatës së lartpërmendur, ka marrë pjesë në vlerësimin periodik të kryer nga kjo organizatë e 102 banka qendrore dhe autoritete mbikëqyrëse dhe monetare (siç janë BIS, ECB, FMN). Vlerësimi i fundit është si më poshtë:

"Vlerësimi 2022, nga IORWG për Bankën e Shqipërisë rezultoi 84.45% me një rritje nga vlerësimi i fundit, i cili ishte 76.1%. Progresi për këto vite ka qenë gjithmonë me ecuri pozitive dhe është aktualisht në nivel plotësisht në përputhje me objektivat afatmesëm të funksionit të ARO në Bankën e Shqipërisë, "i menaxhuar"."

AD-HOC	BAZIKE	I MENAXHUAR	I AVANCUAR	I MATURUAR
<61%	≥61%	≥69%	≥86%	≥94%

Vlerësimi bëhet periodikisht bazuar në matricën e vlerësimit të IORWG, duke u bazuar në 5 shtylla kryesore:

- nivelin e dizenjimit të proceseve dhe sistemeve të kontrollit që mbulojnë këto procese;
- mënyrën dhe strukturën e organizimit të funksionit të administrimit të

- rrezikut;
- c) nivelin e raportimit të saktë dhe në kohë;
- d) rezultatet pas menaxhimit të rrezikut; dhe
- e) kulturën e rrezikut, e cila është një sfidë që kërkon ndërgjegjësimit dhe trajnim të vazhdueshëm nga njësitë e Bankës.

Ky vlerësim i kryer nga IORWG u realizua për të gjitha bankat qendrore të anëtarësuara për vitin 2022, në vijim të vërtetimit vjetor. Ai certifikon nga një organizatë e pavarur ndërkombëtare nivelin e maturitetit të administrimit të rrezikut operacional në Bankën e Shqipërisë, ndërgjegjësimit dhe edukimit të njerëzve, gjë që ka ndikuar dhe do të ndikojë në mirëfunksionimin dhe përmirësimin e vazhdueshëm të funksioneve bazë dhe mbështetëse në kuadër të menaxhimit të rrezikut.

B. MENAXHIMI I VIJUESHMËRISË SË VEPRIMTARISË (BCM³⁶)

Funksioni “Menaxhimi i Vijueshmërisë së Veprimtarisë” ka për qëllim përmirësimin e aftësisë reaguese të bankës, që, në rast ndërprerjeje operationale të gjatë apo një krize/emergjence, të sigurojë vazhdimësinë e proceseve kritike, si dhe të ndihmojë kthimin në veprimtarinë normale të aktivitetit të Bankës, sa më shpejt të jetë e mundur. Banka ka të miratuar nga Këshilli Mbikëqyrës një kuadër të plotë në lidhje me Menaxhimin e Vijueshmërisë së Veprimtarisë. Pjesë përbërëse e këtij kuadri rregullativ janë edhe planet individuale të vijueshmërisë për çdo departament, strategjitë që ndiqen, si dhe detyrat e përgjegjësitë për çdo pjesëmarrës.

Krizat ekspozojnë pikat e forta dhe të dobëta të qeverisjes së çdo organizate, si dhe aftësinë dhe fleksibilitetin e tyre për të menaxhuar përmes krizës. Gjatë viteve të fundit janë kaluar me sukses disa prova (si pandemia, rreziqet kibernetike, situata e destabilizuar globale) me mësim të mësuara për menaxhimin e rrezikut dhe vijueshmërinë e veprimtarisë në Bankën e Shqipërisë. Parandalimi i rrezikut, planifikimi i vazhdimësisë së veprimtarisë dhe përmirësimi në menaxhimin e incidenteve, janë thelbësorë për të siguruar qëndrueshmërinë e institucionit.

Gjatë vitit 2023 kemi qenë dëshmitarë të rritjes së sulmeve kibernetike, të cilat kanë pasur për objekt institucionet e ndryshme shtetërore dhe bankat e nivelit të dytë. Nga të dhënat e disponuara nga funksionet përgjegjëse për sigurinë kibernetike, në Bankën e Shqipërisë nuk ka pasur sulme të rëndësishme që të kenë cenuar masat mbrojtëse apo të kenë ndikuar sistemet kritike të Bankës.

Mbështetur në këto zhvillime dhe për të përmirësuar aftësinë reaguese të Bankës kundrejt sulmeve kibernetike, u morën masa operationale dhe rregullative.

³⁶ BCM - Business Continuity Management.

C. FUNKSIONI I SINJALIZUESIT NË BANKËN E SHQIPËRISË

Në ndihmë të procesit të Administrimit të Rrezikut Operacional ka ardhur edhe konsolidimi i funksionit të sinjalizimit. Bazuar në ligjin nr. 60/2016 "Për sinjalizimin dhe mbrojtjen e sinjalizuesve", kjo strukturë ka për qëllim:

- a) të parandalojë dhe të godasë korrupsionin në Bankën e Shqipërisë;
- b) të nxisë sinjalizimet mbi veprimet ose praktikatat e dyshuara të korrupsionit;
- c) të mbrojë individët që sinjalizojnë veprimet ose praktikatat e dyshuara të korrupsionit në vendin e tyre të punës.

Banka ka funksionuar me bazën rregullative të plotë, me të gjithë udhëzuesit e mjetet e nevojshme për t'u mundësuar punonjësve sinjalizimin e rasteve të dyshimta. Për vitin 2023 nuk është raportuar asnjë rast apo veprim i dyshuar sinjalizimi.

